

Kostprijs op Lagekostenbedrijf negen jaar lang scherp

In 2006 was de berekende kostprijs van het Lagekostenbedrijf 31,50 euro per 100 kg melk. Hiermee is de hoofddoelstelling van 34 euro per 100 kg melk (exclusief quotumkosten) opnieuw ruim gehaald. Bovendien scoorde het bedrijf hiermee bijna 5 euro beter dan vergelijkbare bedrijven die op gemiddeld 36,30 euro per 100 kg melk zaten. Van 1998 tot 2007 heeft het Lagekostenbedrijf consequent de strategie 'sober en simpel' gehanteerd, waardoor de kostprijs steeds laag kon blijven.

Michel de Haan

S

inds 2003 bestond de veestapel voor de helft uit Montbéliarde koeien en voor de helft uit Holstein Friesians. In 2006 bedroeg de melkproductie bijna 7400 kg per koe met 4,25 procent vet en 3,39 procent eiwit. Er waren dat jaar gemiddeld

58 koeien aanwezig, met 5,5 stuks jongvee per 10 melkkoeien. Er is ruim 430.000 kg melk geproduceerd, minder dan in 2005. De koeien konden door de bijzondere weersomstandigheden in 2006 (zeer droge en zeer natte perioden wisselden elkaar af) de melkproductie niet handhaven. Het bedrijf had 37,2 ha in gebruik (na de aankoop van 3,3 hectare), zodat de intensiteit ongeveer 12.000 kg melk per ha was. De gebouwen en installaties zijn dezelfde gebleven.

Lage kostprijs

Tabel 1 geeft een overzicht van de kostprijsopbouw van het Lagekostenbedrijf in 2005 en 2006 samen met een raming voor 2006 van een groep vergelijkbare praktijkbedrijven die een bedrijfseconomische boekhouding bij het LEI hebben. Basis voor de economische boekhouding is de systematiek die het LEI hanteert. Correcties op de LEI-gegevens staan vermeld in de voetnoot van tabel 1.

De kostprijs van 100 kg melk voor de groep praktijkbedrijven werd voor 2006 geraamd op circa 36,30 euro (exclusief quotumkosten). Dit is fors hoger dan de melkprijs die deze bedrijven de afgelopen jaren kregen. Het Lagekostenbedrijf scoorde met 31,50 euro een stuk beter, maar wel ook boven de melkprijs.

Sterk in voer-, arbeids- en vaste kosten

Het Lagekostenbedrijf realiseerde in 2006 zeer lage voerkosten. Deze waren per 100 kg melk bijna 2,50 euro lager dan op praktijkbedrijven. Dit had vooral te maken met de lage krachtvoergift; er werd niet meer dan 16 kg krachtvoer per 100 kg meetmelk gevoerd. Zeer veel weidegang, zonder bijvoeding in de zomer, droeg verder bij aan deze lage krachtvoerkosten.

De arbeidskosten zijn ruim 2 euro per 100 kg melk lager dan in de praktijk. Overwogen keuzes als weinig jongvee, veel loonwerk en onbeperkte

weidegang hebben hieraan bijgedragen. Weinig arbeid heeft wel tot hogere loonwerkkosten dan gemiddeld in de praktijk geleid. De praktijkbedrijven hadden per 100 kg melk 2,40 euro minder loonwerkkosten. Door veel weidegang, nauwelijks herinzaai en een kleine oppervlakte maïs werd wel geprobeerd de loonwerkkosten beperkt te houden.

De vaste kosten van het Lagekostenbedrijf zijn laag. Door het kleine werktuigenpark is de kostenpost per 100 kg melk hiervoor 2 euro lager dan op de praktijkbedrijven waarmee vergeleken is. Daarnaast leidde de keuze om goedkope bouwwerken in te zetten tot bijna 2 euro lagere kosten voor grond en gebouwen. De stallen zijn klein en gebouwd met goedkope materialen. Ook de voeropslagen zijn goedkoop door ze te maken van klinkers en oude transportbanden van de mijnindustrie.

De opbrengsten via veeverkoop waren voor het Lagekostenbedrijf hoger dan bij de vergelijkingsgroep. Dit komt vooral door het duurdere Montbéliarde vee. De overige opbrengsten, die vooral uit premies (melk, maïs, slacht) bestaan, waren juist hoger in de praktijk.

Verskil met 2005

De totale kosten waren in 2006 iets hoger dan in 2005. Dit heeft vooral te maken met het gestegen rentepercentage en de lagere melklevering van het bedrijf. Omzet en aanwas en

overige opbrengsten waren wel hoger dan in 2005. Dit komt door hogere vee prijzen en extra melkpremie.

Lage kostprijs door de jaren heen

De kostprijs van een kg melk geeft een goed beeld van de rentabiliteit en de economische duurzaamheid van de bedrijfsvoering op een bedrijf. Als de kostprijs gelijk is aan de melkprijs, wordt de inzet van de productiefactoren marktconform vergoed en is er sprake van een rendabele bedrijfsvoering. De kostprijs van melk bestaat uit de som van alle kosten die gemaakt worden op een melkveebedrijf (dus niet alleen uitgaven, maar ook berekende kosten als arbeid en berekende rente) minus alle opbrengsten anders dan melk (bijvoorbeeld omzet en aanwas, premies en landverhuur). Figuur 1 laat zien dat het Lagekostenbedrijf de kostprijs vanaf het begin in 1998 laag wist te houden. Tot twee keer toe zelfs lager dan de melkprijs.

De figuur laat een dalende trend zien in de kostprijs van het Lagekostenbedrijf. Dit heeft vooral te maken met optimalisatie van het bedrijf. De mestscheiding werd stopgezet, er werd land verhuurd en minder voer gewonnen, er kwam ander vee en er werd meer melk geproduceerd met dezelfde gebouwen. Een andere belangrijke oorzaak voor de dalende kostprijs zijn de hogere (melk)premie (overige opbrengsten).

Michel de Haan over...

... vervolgonderzoek

"Ik zou het heel boeiend vinden om vanuit een bedrijf als het Lagekostenbedrijf te gaan opschalen. Hoe gaan we goedkoop groeien, waar lopen we tegen aan en hoe lossen we dat op. Vervolgens vind ik het heel zinvol om samen met de praktijk op zoek te gaan naar (onbekende) extreme bedrijfsvoeringen, deze uit te proberen en bij de praktijk in beeld te brengen."

... het doen van onderzoek op het Lagekostenbedrijf

"Een hele mooie en inspirerende ervaring. Ik heb er veel geleerd"

... de sluiting van het Lagekostenbedrijf

"Omdat het betrekking heeft op een 'echt' bedrijf, doet sluiten een beetje pijn, maar het is tijd voor nieuwe kansen en ontwikkelingen."

Tabel 1

Opbouw kostprijs¹ van het Lagekostenbedrijf in 2005, 2006 en de gemiddelde kostprijsopbouw van een groep vergelijkbare praktijkbedrijven die representatief is voor ruim 1500 bedrijven op kleigrond (boekjaar 2006, Euro/100 kg melk)

	Lagekostenbedrijf 2005	Lagekostenbedrijf 2006	Vergelijkingsgroep LEI 2006 ²
Melkproductie (kg)	457.100	430.426	466.444
Totale bedrijfsoppervlakte (ha)	33,2	37,2	37,6
Oppervlakte gras (ha)	28,7	33,5	33,7
Oppervlakte maïs (ha)	4,5	3,7	3,9
Aantal koeien	60	59	64,3
Stuks jongvee per 10 mk	5,0	5,5	6,4
Voerkosten	2,6	2,8	5,2
Veekosten	3,8	3,0	3,0
Gewaskosten	1,3	1,5	1,6
Arbeid	13,1	14,1	16,3
Loonwerk	4,3	4,2	1,8
Machines, werktuigen en installaties	3,5	4,5	6,4
Grond en gebouwen	5,5	6,9	8,8
Algemene kosten	3,2	2,8	3,2
Totaal kosten	37,4	39,7	46,3
Af: Omzet en aanwas	2,5	3,1	2,5
Af: Overige opbrengsten	3,9	5,2	7,4
Totale kostprijs (excl. quotum)¹	31,0	31,5	36,3

Bedragen zijn afgerond, exclusief quotumkosten.

¹ Totale kosten minus omzet én aanwas minus overige opbrengsten

² Raming van groep bedrijven op kleigrond met quotum tussen 350 en 550 ton melk en quotum per ha tussen 11 en 14 ton, met een bedrijfseconomische boekhouding bij het LEI.

Bron: LEI, bewerkt door ASG, correcties voor eigen gebruik van melk, monetaire activa.

Figuur 1

Kostprijs Lagekostenbedrijf (euro/100 kg melk), melkprijs Lagekostenbedrijf (euro/100 kg melk) en kostprijs van vergelijkbare praktijkbedrijven (euro/100 kg melk) die een boekhouding hebben bij het LEI in relatie tot het doel (rode lijn: 34 euro per 100 kg melk).

NB: vanaf 2002 zijn economische definities bij het LEI (waarden, afschrijven, rente) gewijzigd. Gevolg: iets lagere kostenberekening

